

GULBENES NOVADA PAŠVALDĪBA

Reģ. Nr. 90009116327

Ābeļu iela 2, Gulbene, Gulbenes nov., LV-4401

Tālrunis 64497710, mob. 26595362, e-pasts: dome@gulbene.lv, www.gulbene.lv

GULBENES NOVADA DOMES LĒMUMS

Gulbenē

2023.gada 26. janvārī

Nr. GND/2023/49
(protokols Nr. 2; 37.p.)

Par Gulbenes novada pašvaldībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu

Gulbenes novada pašvaldībā (turpmāk – Pašvaldība) saņemts Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas (turpmāk – Prokuratūra) 2022.gada 13.decembra iesniegums Nr.N-131-2022-00865 (reģistrēts Pašvaldībā 2022.gada 14.decembrī ar Nr.GND/4.3/22/3351-L). Iesniegumā norādīts, ka Prokuratūrā uzsākta Prokuratūras likuma 16.panta otrās daļas 1.punktā paredzētā pārbaude sakarā ar Konkurences padomes 2022.gada 2.marta iesniegumu Nr. 1.7-1/186 *Par zaudējumu atlīdzības pieprasīšanu konkurences tiesību pārkāpuma konstatēšanas gadījumā.*

Pārbaudē noskaidrots, ka attiecībā uz Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „MOLLER AUTO LATVIA”, reģ.Nr.40003055104 (turpmāk – Sabiedrība) no 2022.gada 21.septembra kļuvis neapstrīdams Konkurences padomes 2014.gada 15.decembra lēmums Nr. E02-68 (turpmāk – KP lēmums), kas Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” publicēts 2015.gada 28.janvārī.

Ar KP lēmumu konstatēts Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpums Sabiedrības darbībās VW markas automašīnu publiskajos iepirkumos.

Prokuratūra norāda, ka KP lēmums attiecas arī uz Gulbenes novada domes veiktajiem iepirkumiem. KP lēmuma 134. punktā secināts, ka, “[i]zvērtējot lietā iegūto informāciju un uz tās pamata konstatētos faktus, KP secina, ka augstāk minētie no normatīvajiem aktiem izrietošie un pastāvīgajā judikatūrā iedibinātie ierobežojumi no lietas dalībnieku puses nav ievēroti. Līdz ar to lietas dalībnieki ir veikuši darbības, kuras satur KL 11. panta pirmajā daļā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, t.i., vienojušies par piedalīšanās vai nepiedalīšanās noteikumiem iepirkumos, kas vērtējama kā karteļa vienošanās.” Bez tam Konkurences padome šajā lietā konstatējusi, ka “[r]īcības saskaņošana lietas dalībnieku starpā notikusi visdažādākajos veidos (kas uzskatāmi redzams no Pielikumā ietvertajām e-pasta vēstuļu sarakstēm vairāku gadu garumā), tajā skaitā, ļaujot uzvarēt izvēlētam pretendētā, pārējiem pretendentiem iesniedzot neizdevīgākus, saskaņotus piedāvājumus vai arī vispār neiesniedzot savus piedāvājumus” (KP

lēmuma 136.punkts). Ievērojot minēto, konkrētajā gadījumā notikušais Konkurences likuma pārkāpums vērtējams kā smags un ir radījis materiālos zaudējumus tām personām, kuras veikušas transportlīdzekļu iepirkumus no pārkāpumā iesaistītajām personām.

Konkurences likuma 21.pants nosaka, ka persona, kura cietusi zaudējumus konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, ir tiesīga prasīt un saņemt no pārkāpēja zaudējumu atlīdzību, tai skaitā atrauto peļņu un procentus no dienas, kad zaudējumi radušies, līdz dienai, kad samaksāta zaudējumu atlīdzība, lai nodrošinātu tādu stāvokli, kāds personai būtu bijis, ja konkurences tiesību pārkāpums nebūtu izdarīts. Ja konkurences tiesību pārkāpuma radīto zaudējumu apmēru praktiski nav iespējams noteikt vai ir pārmērīgi grūti precīzi noteikt, tiesa nosaka zaudējumu apmēru, pamatojoties uz lietā esošajiem pierādījumiem (*2017.gada 1.novembra likuma redakcijā*).

Saskaņā ar Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma normām publiskai personai noteikts pienākums ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu rīkoties likumīgi un lietderīgi (sk. attiecīgi Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2. un 3. pantu). Šāda likuma prasība attiecināma uz visām publiskām personām, tai skaitā publiskas personas kapitālsabiedrībām, kapitālsabiedrībām, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, kā arī kapitālsabiedrībām, kurās vienas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus.

Likuma par budžetu un finanšu vadību 46. panta pirmā daļa nosaka, ka budžeta finansētu institūciju, budžeta nefinansētu iestāžu un pašvaldību, kā arī kapitālsabiedrību, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldību kapitāla daļa, vadītāji ir atbildīgi par šajā likumā noteiktās kārtības un prasību ievērošanu, izpildi un kontroli, kā arī par budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem.

No augstākminētā izriet, ka konkrētajā gadījumā ir tiesisks pamats un pienākums prasības celšanai pret konkurences pārkāpumu pieļāvušajām personām par konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā radīto zaudējumu piedziņu. Prokuratūra lūdz Gulbenes novada pašvaldību izvērtēt KP lēmumu un veikt darbības zaudējuma apmēra noteikšanai un izlemt jautājumu par prasības celšanu tiesā pret Konkurences likuma pārkāpumu pieļāvušajām juridiskajām personām.

Civilprocesa likuma 250.⁶⁹ panta pirmā daļa paredz, ka konkurences tiesību pārkāpums, kas konstatēts ar spēkā stājušos Konkurences padomes lēmumu vai ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu, no jauna nav jāpierāda, izskatot prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, kas celta saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. vai 102. pantu vai Konkurences likumu. Civillikuma 1635.pants nosaka, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Gulbenes novada dome un Sabiedrība 2014.gada 17.septembrī noslēdza iepirkuma līgumu Nr.GND-2014/48/KPFI *par divu jaunu, rūpnieciski ražotu M1 kategorijas elektromobiļu piegādi*

Gulbenes novada domei (reģistrēts Pašvaldībā ar Nr.GND/9.18/14/669). Saskaņā ar šo līgumu Gulbenes novada dome iegādājās no Sabiedrības divus elektromobiļus VOLKSWAGEN E-UP par kopējo cenu 55538,00 EUR (piecdesmit pieci tūkstoši pieci simti trīsdesmit astoņi *euro* 0 centi).

Pamatojoties uz KP lēmumu un augstākminēto normatīvo regulējumu Gulbenes novada pašvaldībai ir prasības tiesības pret Sabiedrību saskaņā ar neatļautu darbību, kas izriet no Konkurences likuma 21.panta un nav saskatāmi nekādi šķēršļi šo tiesību izmantošanai.

Saskaņā ar Konkurences likuma 21.panta trešo daļu gadījumā, ja pārkāpums izpaužas kā kartēļa vienošanās, tiek prezumēts, ka pārkāpums radījis kaitējumu un tā rezultātā cena paaugstināta par 10 procentiem, ja vien netiek pierādīts pretēji.

Pašvaldība ņem vērā faktu, ka prasības celšana tiesā, tādejādi uzsākot tiesas procesu, it īpaši piesaistot kvalificētas juridiskās palīdzības pakalpojuma sniedzēju, rada noteiktus finanšu izdevumus, apmaksājot valsts nodevu un juridiskās palīdzības sniedzēja pakalpojumus. Protams, Pašvaldībai labvēlīga tiesas lēmuma pieņemšanas gadījumā visi izdevumi, kas Pašvaldībai radušies šajā procesā, tiek apmaksāti no atbildētāja puses, tomēr jāņem vērā fakts, ka tiesvedība ir process, kas norisinās salīdzinoši ilgā laika periodā. Gadījumā, ja pirmās instances tiesas lēmums tiek pārsūdzēts, tas tiek skatīts apelācijas instancē, kam var sekot lietas tālāka izskatīšana jau kasācijas instancē. Kā jau zināms, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.pantā noteikts publiskas personas pienākums rīkoties ar tas finanšu līdzekļiem un mantu likumīgi, savukārt tā paša likuma 3. pants uzliek par pienākumu publiskai personai ar savu mantu rīkoties lietderīgi. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 10.pantā trešajā daļā noteikts tiešs aizliegums publiskas personas mantu nodot trešajām personām bez atlīdzības. Savukārt Likuma par budžetu un finanšu vadību 46. panta pirmā daļa nosaka, ka budžeta finansētu institūciju, budžeta nefinansētu iestāžu un pašvaldību, kā arī kapitālsabiedrību, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldību kapitāla daļa, vadītāji ir atbildīgi par šajā likumā noteiktās kārtības un prasību ievērošanu, izpildi un kontroli, kā arī par budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem. Papildus minētajam atbilstoši Pašvaldību likuma 10.panta pirmajā daļā noteiktajam dome ir tiesīga izlemt ikvienu pašvaldības kompetences jautājumu.

Ievērojot minēto, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. novembra direktīvas 2014/204/ES par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem preambulas 5. un 48.punktu zaudējumu atlīdzināšanas prasības ir tikai viens no efektīvas privāttiesiskās izpildes sistēmas elementiem konkurences tiesību aktu pārkāpumu gadījumos, ko papildina citas tiesiskās aizsardzības iespējas, piemēram, strīda izšķiršana vienošanās ceļā un publiski tiesiski lēmumi par izpildi, kuri rosina puses sniegt atlīdzinājumu. Būtu nepieciešams veicināt, lai cietušās personas un pārkāpēji vienotos par konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, izmantojot strīdu izšķiršanas mehānismus vienošanās

ceļā, piemēram, ārpustiesas izlīgumus (tostarp tādus, kurus tiesnesis var pasludināt par saistošiem), šķirējtiesu, mediāciju vai samierināšanu. Šai strīdu izšķiršanai vienošanās ceļā būtu jāaptver tik daudz cietušo personu un pārkāpēju, cik tas likumīgi ir iespējams. Tādēļ šīs direktīvas noteikumi par strīdu izšķiršanu vienošanās ceļā ir paredzēti, lai veicinātu šādu mehānismu izmantošanu un palielinātu to efektivitāti. Lai arī direktīvas nav tieši piemērojamas, atbilstoši netiešās iedarbības principam ir nepieciešams interpretēt nacionālos tiesību aktus pēc iespējas atbilstoši direktīvām, proti, tā, lai tiktu sasniegts direktīvā noteiktais mērķis.

Ievērojot minēto, pirms prasības celšanas tiesā par zaudējumu piedziņu, piesaistot iespējamu kvalificētas juridiskās palīdzības pakalpojuma sniedzēju, ir iespējams mēģināt risināt jautājumu salīdzinoši ātrāk un ar mazāku finanšu sākotnējo ieguldījumu, izmantojot ārpustiesas mehānismu un vienojoties ar iesaistītajām personām par konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu.

Jautājums par prasības tiesību izmantošanu vai atteikšanos no prasības ir jautājums par rīcību ar pašvaldības mantu, kam ir ietekme uz pašvaldības budžetu, un līdz ar to šai jautājums izskatāms pašvaldības domē likumā noteiktajā kārtībā, t.i., jautājums par prasības celšanu pašvaldībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas jautājumā ir pašvaldības domes kompetencē.

Nemot vērā minēto, pamatojoties uz Konkurences likuma 21.pantu, Pašvaldību likuma 10.panta pirmo daļu, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.pantu, kā arī Attīstības un tautsaimniecības komitejas ieteikumu, atklāti balsojot: ar 13 balsīm "Par" (Ainārs Brezinskis, Aivars Circens, Anatolijs Savickis, Andis Caunītis, Atis Jencītis, Guna Pūcīte, Guna Švika, Gunārs Ciglis, Intars Liepiņš, Ivars Kupčs, Mudīte Motivāne, Normunds Audzišs, Normunds Mazūrs), "Pret" – nav, "Atturas" – nav, Gulbenes novada dome NOLEMJ:

1. VEIKT nepieciešamās darbības Gulbenes novada pašvaldībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai saistībā ar Konkurences likuma pārkāpumiem, kas konstatēti Konkurences padomes 2014.gada 15.decembra lēmumā Nr.E02-68, attiecīgi vienojoties ar Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „MOLLER AUTO LATVIA”, reģ.Nr.40003055104;

2. CELT prasību tiesā pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „MOLLER AUTO LATVIA” par Gulbenes novada pašvaldībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar Konkurences likuma pārkāpumiem, kas konstatēti Konkurences padomes 2014.gada 15.decembra lēmumā Nr.E02-68, nepieciešamības gadījumā piesaistot kvalificētu juridisko pakalpojumu sniedzēju, ja lēmuma 1.punktā paredzēto vienošanos nav iespējams panākt;

3. UZDOT Gulbenes novada pašvaldības izpilddirektoram organizēt lēmuma 1. un 2.punktā dotā uzdevuma izpildi.

Gulbenes novada domes priekšsēdētājs

A.Caunītis

Lēmumprojektu sagatavoja: Eduards Garkuša